

МИНИСТЕРСТВО ОБРАЗОВАНИЯ И НАУКИ
ЛУГАНСКОЙ НАРОДНОЙ РЕСПУБЛИКИ
ГОСУДАРСТВЕННОЕ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОЕ УЧРЕЖДЕНИЕ
ВЫСШЕГО ПРОФЕССИОНАЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ
«ЛУГАНСКИЙ НАЦИОНАЛЬНЫЙ УНИВЕРСИТЕТ
ИМЕНИ ТАРАСА ШЕВЧЕНКО»

УТВЕРЖДАЮ

Ректор

Е. Н. Трегубенко

30

марта

2018 г.

ПРОГРАММА

профильного аттестационного экзамена по специальности

45.04.01 «ФИЛОЛОГИЯ»

Магистерская программа: «Украинский язык и литература»

(уровень профессионального образования «*магистр*»)

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програмою курсу «Українська мова» передбачено перевірку знань, умінь й навичок студентів.

Вступники повинні:

- **знати** зміст мовних понять і термінів; визначати істотні ознаки мовних явищ; значення й особливості функціонування мовних одиниць; правила оформлення письмового мовлення відповідно до орфографічних, граматичних і пунктуаційних норм української мови; особливості фонетики, лексики, фразеології, морфеміки, словотвору, морфології, синтаксису, стилістики та лінгвістики тексту сучасної української літературної мови;

- **уміти** розпізнавати та пояснювати мовні явища й закономірності; групувати й класифікувати вивчені мовні явища; установлювати причинно-наслідкові зв'язки мовних явищ; відрізнити випадки правильного використання мовних засобів від помилкових; застосовувати знання з фонетики, лексики, фразеології, морфеміки, словотвору, морфології, синтаксису, стилістики та лінгвістики тексту в практичних ситуаціях; оцінювати письмові висловлювання з погляду мовного оформлення й ефективності досягнення поставлених комунікативних завдань; використовувати різноманітні виражальні засоби, граматичні конструкції, лексичне та фразеологічне багатство української мови в процесі спілкування для оптимального досягнення мети спілкування; вміти обрати відповідні методи та прийоми навчання української мови в школі.

- **володіти навичками** виділення фактичного змісту, причинно-наслідкових зв'язків (тему, основну думку та виражально-зображувальні засоби прочитаного тексту); оцінювання мовлення з погляду дотримання основних орфографічних, лексичних, морфологічних, синтаксичних норм української мови; створення власних висловлювань, чітко формулюючи тезу, наводячи переконливі аргументи, використовуючи доречні приклади, логічно й послідовно викладаючи думки та формулюючи відповідні висновки.

ПЕРЕЛІК ТЕМ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ПРОФІЛЬНОГО АТЕСТАЦІЙНОГО ІСПИТУ

1. Українська літературна мова, її становлення й розвиток. Методика навчання української мови як наука.

2. Кодифіковані мовні норми. Методи навчання в методиці української мови.

3. Діалекти української мови. Методи наукового дослідження в методиці української мови.

4. Основні поняття фонетики й фонології сучасної української літературної мови. Методика навчання фонетики в школі.

5. Огляд системи фонем сучасної української літературної мови. Фонетичні й фонетико-стилістичні вправи на уроках української мови.

6. Характеристика морфонологічних чергувань в українській мові. Вивчення в школі чергувань голосних і приголосних звуків.
7. Зміни приголосних звуків у мовленні (асиміляція, дисиміляція, подовження, спрощення). Вивчення змін приголосних звуків на уроках української мови у школі.
8. Основні риси української літературної вимови. Методика навчання орфоепії в школі.
9. Розвиток графіки й орфографії української мови. Методика навчання графіки й орфографії на уроках української мови.
10. Слово в лексико-семантичній системі української мови. Словникова робота на уроках української мови.
11. Характеристика лексичного складу сучасної української мови: лексика з погляду походження, сфери вживання, стилістичного забарвлення. Лексичні вправи на уроках української мови.
12. Синоніми, антоніми, омоніми, пароніми. Види словникових вправ на уроках української мови в школі.
13. Основні поняття української фразеології. Вивчення фразеології в школі.
14. Українська лексикографія. Робота зі словниками на уроках української мови в школі.
15. Основні поняття морфеміки української мови. Морфемний аналіз. Методи й прийоми навчання учнів будови слова.
16. Основні поняття словотвору сучасної української мови. Словотвірний аналіз. Методи й прийоми навчання учнів словотвору.
17. Основні поняття граматики української мови (граматичне значення, граматична форма, граматична категорія). Методи й прийоми навчання граматики в школі.
18. Проблема класифікації частин мови. Морфологічний розбір на уроках української мови.
19. Характеристика іменника як частини мови. Вивчення лексико-граматичних розрядів іменника в школі.
20. Категорії роду, числа й відмінка іменників. Вивчення граматичних категорій іменника в школі.
21. Характеристика прикметника як частини мови. Застосування інтерактивних методів навчання на уроках вивчення прикметника.
22. Характеристика числівника як частини мови. Вивчення числівника в школі.
23. Характеристика дієслова як частини мови. Система дієслівних форм. Вивчення дієслова в школі.
24. Дієприкметник як особлива форма дієслова. Вивчення дієприкметника в школі.
25. Дієприслівник як особлива форма дієслова. Вивчення дієприслівника в школі.
26. Прислівник. Слова категорії стану. Вивчення прислівника й слів

категорії стану в школі.

27. Лінгвістичний статус службових слів. Вивчення службових слів у школі.

28. Структурно-семантичний аспект вивчення синтаксичних одиниць. Позакласна робота у школі.

29. Поняття про словосполучення в лінгвістичній літературі. Вивчення словосполучення в школі.

30. Речення як основна синтаксична одиниця мови й мовлення.. Робота з розвитку зв'язного мовлення учнів у школі.

31. Поняття двоскладного речення. Члени речення. Методи й прийоми вивчення членів речення на уроках української мови в школі.

32. Структурно-семантичні типи односкладних речень. Вивчення односкладних речень на уроках української мови.

33. Складносурядні речення. Вивчення складносурядних речень на уроках української мови в школі.

34. Складнопідрядні речення. Вивчення складнопідрядних речень на уроках української мови в школі.

35. Безсполучникові складні речення. Вивчення безсполучникових складних речень на уроках української мови в школі.

36. Багатокомпонентні складні речення в українській мові. Синтаксичний аналіз речення на уроках української мови в школі.

37. Способи передачі чужого мовлення. Оволодіння учнями різними способами передачі чужого мовлення в діалогічному й монологічному мовленні.

38. Основні правила пунктуації. Принципи побудови чинних програм з української мови для середньої ланки.

39. Поняття про складне синтаксичне ціле як одиницю тексту. Методика опрацювання лінгвістики тексту на уроках української мови в школі.

40. Поняття тексту й дискурсу в лінгвістичній літературі. Теорія та практика сучасного уроку української мови.

41. Структурно-семантичні ознаки тексту. Робота над продуктивними видами мовленнєвої діяльності на уроках української мови.

42. Основні поняття стилістики української мови. Робота зі стилістики на уроках української мови в школі.

43. Стилiстична диференціяція мовних стилів. Розвиток навичок актуального (комунікативного) членування речення.

44. Культура усного мовлення. Ознайомлення учнів з мовленнєвими нормами та комунікативними якостями мовлення на уроках української мови.

45. З історії походження сучасної української літературної мови. Охарактеризуйте особливості диктантів різних видів.

ЛІТЕРАТУРА ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ПРОФІЛЬНОГО АТЕСТАЦІЙНОГО ІСПИТУ

Базова з СУЛМ

1. Барилова Г.К., Должикова Т.І., Кравченко М.В., Мілева І.В. Сучасна українська літературна мова. – Луганьк, 2014. – 285 с.
2. Бевзенко С. П. Структура складного речення в українській мові / С.П. Бевзенко. – К. : Вид-во Київ. держ. пед. ін-ту, 1987. – 79 с.
3. Безпояско О. К. Морфеміка української мови / О. К. Безпояско, К. Г. Городенська. – К. : Наук. думка, 1987. – 211 с.
4. Безпояско О. К. Граматика української мови. Морфологія / О. К. Безпояско, К. Г. Городенська, В. М. Русанівський. – К. : Либідь, 1993. – 336 с.
5. Бондар О. І. Сучасна українська мова : Фонетика. Фонологія. Орфоепія. Графіка. Орфографія. Лексикологія. Лексикографія / Бондар О. І., Карпенко Ю. О., Микитин-Дружинець М. Л. – К. : ВЦ „Академія”, 2006. – 368 с.
6. Вихованець І. Р. Частини мови в семантико-граматичному аспекті / І. Р. Вихованець. – К. : Наук. думка, 1988. – 255 с.
7. Вихованець І. Р. Граматика української мови. Синтаксис : підручник. / І. Р. Вихованець. – К. : Либідь, 1993. – 368 с.
8. Вихованець І. Р. Теоретична морфологія української мови : академ. граматика укр. мови / І. Р. Вихованець, К. Г. Городенська / за ред. І. Вихованця. – К. : Унів. вид-во „Пульсари”, 2004. – 400 с.
9. Волох О. Т. Сучасна українська літературна мова. Вступ. Фонетика. Орфоепія. Графіка і орфографія. Лексикологія. Фразеологія. Лексикографія. Словотвір / Олексій Тимофійович Волох. – К. : Вища шк., 1986. – 328 с.
10. Волох О. Т. Сучасна українська літературна мова : Морфологія. Синтаксис / О. Т. Волох, М. Т. Чемерисов, Є. І. Чернов. – К. : Вища шк., 1989. – 334 с.
11. Глазова О. П. Українська пунктуація : навч. посіб. / О. П. Глазова. – Х. : Веста: Видавництво «Ранок», 2006. – 352 с.
12. Горпинич В. О. Морфологія української мови / В. О. Горпинич. – К. : Академвидав, 2004. – 336 с.
13. Горпинич В. О. Українська словотвірна дериватологія : навч. посіб. / В. О. Горпинич. – Дніпропетровськ : ДДУ, 1998. – 223 с.
14. Горпинич В. О. Сучасна українська літературна мова : Морфеміка. Словотвір. Морфонологія / В. О. Горпинич. – К. : Вища шк., 1999. – 207 с.
15. Жовтобрюх М. А. Курс сучасної української літературної мови / М. А. Жовтобрюх, Б. М. Кулик. – Ч. 1. – К. : Вища шк., 1972. – 402 с.
16. Лисиченко Л. А. Лексико-семантична система української мови / Лідія Андріївна Лисиченко. Х. : ХДПУ ім. Г. С. Сковороди, 1997. – 129 с.
17. Сікорська З. С. Сучасна українська мова: Словотвір і морфеміка / З. С. Сікорська. – Луганськ : Альма матер, 2000. – 174 с.

18. Сучасна українська літературна мова : підручник / [Плющ М.Я., Бевзенко С.П., Грипас Н. Я. та ін.] ; за ред. М. Я. Плющ. – [2-ге вид.]. – К. : Вища школа, 2000. – 430 с.
19. Сучасна українська мова : підручник / [Григор'єв О.М., Долومان С.Є., Лисенко Ю.В. та ін.] ; за ред. О. Д. Пономарева. – К. : Либідь, 1997. – 400 с.
20. Сучасна українська літературна мова / [Грищенко А.П., Мацько Л.І., Плющ М.Я. та ін.] ; за ред. А. П. Грищенка. – [2-ге вид.]. – К. : Вища шк., 1997. – 493 с.
21. Тоцька Н. І. Сучасна українська літературна мова. Фонетика. Орфоепія. Графіка і орфографія : навч. посіб. / Н. І. Тоцька. – К. : Вицшк., 1995. – 151 с.
22. Ужченко В. Д. Українська фразеологія : навч. посіб. / В. Д. Ужченко, Л.Г. Авксент'єв. – Х. : Основа, 1990. – 167 с.
23. Ужченко В. Д. Фразеологія сучасної української мови : навч. посіб. / В. Д. Ужченко, Д. В. Ужченко. – К. : Знання, 2007. – 494 с.
24. Ющук І. П. Українська мова / І. П. Ющук. – К. : Либідь, 2004. – 640 с.
25. Шульжук К. Ф. Синтаксис української мови : підручник. / К. Ф. Шульжук. – К. : Видав. центр «Академія», 2004. – 408 с.

Допоміжна з СУЛМ

1. Алефіренко М. Ф. Теоретичні питання фразеології / М.Ф. Алефіренко. – Х. : Вид-во Харків, ун-ту, 1987. – 135 с.
2. Арполенко Г. П. Числівник української мови / Г. П. Арполенко, К. Г. Городенська, Г. Х. Щербатюк. – К. : Наук. думка, 1980. – 244 с.
3. Грищенко А. П. Складносурядне речення в сучасній українській літературній мові / А.П. Грищенко. – К. : Наук. думка, 1969. – 155 с.
4. Дорошенко С. І. Складні безсполучникові конструкції в сучасній українській мові / С.І. Дорошенко. – Х. : Вища шк., 1980. – 151 с.
5. Матвіяс І. Г. Іменник в українській мові / І. Г. Матвіяс – К. : Рад. шк., 1974. – 184 с.
6. Ожоган В. М. Займенникові слова у граматичній структурі сучасної української мови / В. М. Ожоган. – К. : Наук думка, 1997. – 231 с.
7. Русанівський В. М. Структура українського дієслова / В. М. Русанівський. – К. : Наук. думка, 1971. – 316 с.
8. Сасинович Е. С. Дієприслівники в сучасній українській мові / Е. С. Сасинович. – К., 1963. – 108 с.
9. Слинько І. І. Синтаксис сучасної української мови : проблемні питання : навч. посіб. / І. І. Слинько, Н. В. Гуйванюк, М. Ф. Кобилянська. – К. : Вища шк., 1994. – 670 с.
10. Ужченко В. Д. Актуальні питання розвитку української мови : Вступ. Лексикологія. Фразеологія : посібник для магістрантів / Віктор Дмитрович Ужченко. – Луганськ : Альма-матер, 2005. – С. 17 – 55.
11. Український правопис / Ін-т мовознавства ім. О.О. Потебні НАН України, Ін-т укр. мови НАН України. К. : Наук. думка, 2007. – 288 с.

12. Українська мова. Енциклопедія / [редкол. : В.В. Русанівський та ін.]. – К. : „Укр. енцикл.”, 2000. – 752 с.

Базова зі ШКУМ

1. Караман С.О. Методика навчання української мови в гімназії: Навч. посібник для студ. вищих закладів освіти.– К.: Ленвіт, 2000.–272с.

2. Методика вивчення української мови в школі: Посібник для вчителя/ О.М.Біляєв, В.Я.Мельничайко, М.І.Пентилюк та ін.– К.: Рад. школа, 1987.– 246с.

3. Методика викладання української мови в середній школі: Навч. посібник/ І.С.Олійник, В.К.Іваненко, Л.П.Рожило, О.С.Скорик/ За ред. І.С.Олійника.– К.: Вища школа, 1989.– 439 с.

4. Методика навчання рідної мови в середніх навчальних закладах/ За ред. М.І.Пентилюк: Підручник для студентів-філологів.– К.: Ленвіт, 2000.– 262с.

Допоміжна зі ШКУМ

1. Пентилюк М.І. Наукові засади комунікативної спрямованості у навчанні рідної мови// Укр. мова і л-ра в шк.– 1999.–№3 –С.8-10.

2. Плиско К.М. Принципи, методи і форми навчання української мови: Теоретичний аспект. – Х.: Основа, 1995.–240с.

Словники

1. Бурячок А. А. Орфографічний словник української мови / А. А. Бурячок. – К. : Наук. думка, 2000. – 400 с.

2. Великий тлумачний словник сучасної української мови / уклад. і голов. ред. В.Т. Бусел. – К.; Ірпінь : ВТФ „Перун”, 2005. – 1728 с.

3. Гринчишин Д. Г. Словник паронімів української мови / Д. Г. Гринчишин, О. А. Сербенська. – К. : Рад. шк., 1986. – 222 с.

4. Деркач П. М. Короткий словник синонімів української мови / П. М. Деркач. – Львів – Краків – Париж : Просвіта, 1993. – 208 с.

5. Етимологічний словник української мови : в 7 т. / гол. ред. О. С. Мельничук. – К. : Наук. думка, 1982; 1985; 1989; 2003; 2006.

6. Єрмоленко С. Я. Українська мова : короткий тлумачний словник лінгвістичних термінів / С. Я. Єрмоленко, С. П. Бирик, О. Г. Тодор / за ред. С. Я. Єрмоленко. – К. : Либідь, 2001. – 224 с.

7. Калашник В. С. Словник фразеологічних антонімів української мови / В. С. Калашник, Ж. В. Колоїз. – К. : Довіра, 2001. – 284 с.

8. Коломієць М. П. Словник іншомовних слів / М. П. Коломієць, Л. В. Молодова. – К. : Освіта, 1998. – 190 с.

9. Мартінек С. Український асоціативний словник: У 2 т. / С. Мартінек. – Л. : Вид. центр ЛНУ ім. І. Франка, 2007. – Т. 1 – 2.

10. Орфографічний словник української мови / укл.: С. І. Головащук, М. М. Пешак, В. М. Русанівський, О. О. Тараненко. – К. : Довіра, 1994. – 864 с.

11. Орфоепічний словник / уклад. М. І. Погрібний. – К. : Рад. шк., 1984. – 629 с.
12. Селіванова О. Сучасна лінгвістика : термінологічна енциклопедія / О. Селіванова. – Полтава : Довкілля-К, 2006. – 716 с.
13. Словарь української мови / уряд. з дод. власн. матеріалу Б. Грінченко. – Надрук. з вид. 1907 – 1909 рр. фотомех. способом. – К. : Вид-во АН УРСР, 1958 – 1959. – Т. 1 – 4.
14. Словник іншомовних слів / за ред. О. С. Мельничука. – К. : Голов. ред. УРЕ, 1985. – 966 с.
15. Словник українських східнословобожанських говірок / Глуховцева К. Д. та ін. – Луганськ, 2002. – 233 с.
16. Словник української мови : в 11 т. – К. : Наук. думка, 1970 – 1980.
17. Ужченко В.Д. Фразеологічний словник української мови / В. Д. Ужченко, Д. В. Ужченко. – К. : Освіта, 1998. – 224 с.

Председатель профильной
аттестационной комиссии

Е. А. Ткачева